Akıl Nimeti Tağuta Dönüşür mü?

Musa Ebu Cafer

29 Eki, 2018

https://ilimvecihat.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Hamd âlemlerin Rabbi, hâkimi ve düzene koyucusu olan yüce Allah'a, sevdiği ve razı olduğu gibi olsun. O'nu över, O'ndan yardım talep eder ve O'ndan bağışlanma isteriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden O'na sığınırız.

Salât ve selam efendimiz, önderimiz, mücahidlerin komutanı, rahmet ve savaş peygamberi olan, Allah'ın mesajını taşıyan, taşıdığı emaneti yerine getiren, ümmete nasihatte bulunan ve hakkıyla Allah yolunda cihad eden Rasûlullah'a, ehl-i beytine ve ashab-ı kiram'ına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Allah-u Teâlâ'nın bizlere sayılamayacak kadar verdiği nimetlerden bir tanesi de akıl nimetidir. Allah-u Teâlâ'ya gece gündüz durmadan ibadet etmiş olsak bu büyük nimetin hakkını ödeyemeyiz.

Özellikle Ruh ve Sinir Hastalıkları hastanelerini ziyaret ettiğimizde veya akıl hastası birinin konuşurken saçmalamasını, davranırken kötü hareketler sergilemesini ve özellikle kendine ve başkalarına zarar verdiğini gözlemlediğimizde akıl nimetinin insanoğlu için ne kadar mükemmel bir otokontrol mekanizması olduğunu anlarız.

Düzgün davranmak, hikmetli olmak, her şeyi yerli yerine koymak, konuşulması gereken yerde doğru konuşmak, konuşulmaması gereken yerde susmak, davranılması gereken yerde doğru davranmak, davranılmaması gereken yerlerde davranmamak akıldandır. Bunun aksine davranışlar sergilemek akılsızlıktır.

Akıl ile doğru ve yanlışı, iyi ve kötüyü, güzel ve çirkini, düzgün ve eğriyi, faydalı ve zararlıyı ayırt edebiliyoruz.

Akıl nimetine birçok ayeti kerimelerde işaret edilmiştir:

إن فى خلق السموات و الأرض و اختلاف الليل و النهار لآيات لأولى الألباب.

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır." [1]

و قالوا لو كنا نسمع أو نعلق ما كنا فى أصحاب السعير

"Ve: Şayet kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık, (şimdi) şu alevli cehennemin mahkûmları arasında olmazdık! diye ilave

ederler.” [2]

Akıl, mükellef olma sebebidir. Akıl olmadığı yerde teklif olmaz. Kişi unutarak veya uyuyarak veya hata ederek veya deli iken veya çocuk iken yaptığı şeylerden sorumlu değildir. Çünkü bu hallerde akıl devre dışıdır veya yetersizdir.

Rasûlullah efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmaktadır:

رفع القلم عن ثلاث، عن المجنون حتى يفيق و عن النائم حتى يستيقظ و عن الصبي حتى يحتلم

“Kalem üç kişiden; Akıllanana kadar deliden, uyanana kadar uyuyandan ve ergenlik çağına ulaşana kadar çocuktan kaldırılmıştır.” [3]

İnsanın aklı olgunlaşınca şahsiyeti de olgunlaşır. Akıl zayıflayınca kişinin şahsiyeti de zayıflar. İnsan elindeki var olan gücünü iyi yönde kullanabildiği gibi kötü yönde de kullanabilir. Malını iyi yönde kullanabildiği gibi kötü yönde de kullanabilir. Aynı şekilde aklını iyi yönde kullanabildiği gibi kötü yönde de kullanabilir. Aklını kötü yönde kullanırsa, insana inanılmaz surette zarar verebilir.

Eğer akıl Allah-u Teâlâ’nın Nuru olan vahiy ile kontrol altına alınırsa ve vahye yani Kur’an ve Sünnete teslim edilirse, akıl kişinin dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmasına sebep olur.

İnsanların akılları, İslam dini ile zapturapt altına alınmazsa, başıboş bırakılacak olursa çok sapık tasavvur ve fiillere yönelir.

Örnek vermek gerekirse; Başta Amerika olmak üzere kendilerini *“medeni”* olarak tanımlayan ülkelerde akıl vahiy ile zapt edilmediğinden dolayı kadının kadınla, erkeğin erkekle evlenme sapkınlığını çok tabii karşılanmıştır. Bu davranış onlarda doğal bir olay haline gelmiştir.

Amerikan aklı, ırkçılığın önünü alamadığı için siyah ile beyaz insan arasında sürekli devam eden çekişme ve kavgayı önleyememektedir.

Yunan aklı, fuhuş yapmanın doğal bir şey olduğunu savunur. Roma aklı boğaları güreştirir. Hint aklı ineklere taptırır. Cahili Arap aklı, fakirlik ve utanma kaygılarıyla küçücük masum kız çocuklarını diri diri toprağa gömdürür. Mecusi aklı, Allah yerine ateşe taptırır. Müşrik aklı taştan ve ağaçtan yontulmuş putlara taptırır. Satanistlerin aklı şeytana taptırmakla beraber kızları, kedi ve köpekleri şeytanlara kurban ettirir.

İngilizler *"Titanic"* adında yaptıkları o gemi için akıl ve kuvvetlerine dayanarak Hâşâ! *"Bunu Tanrı bile batıramaz!"* demişlerdi. Lakin Allah-u Teâlâ, o muazzam gemiyi ilk seferinde yolcularıyla beraber batırmıştı. Elhamdulillah.

Allah-u Teâlâ, aklı belli hudutlar içinde yaratmış, akla sınırlı kabiliyetler vermiştir. Aklın kaldırabileceği bir yükü vardır. Kaldıramayacağı yükü akıllarına yükleyenler, yanlış düşünce ve davranış sergilemeye mahkûmdurlar.

Örneğin insan aklı gaibi şeyleri bilmez. Akıldan, gaipten haber verme işi istenirse muhakkak ki yanlışa düşecektir. İnsan, kendi varlığının birçok sırrını keşfedememiştir. Hatta keşfetmekte aciz kalmıştır.

İnsanın yapısında mevcut olan mucizevî düzen, intizam, harikulade donanım ve kabiliyet insanın aklını döndürür. İnsanoğlu kendi yapısını ve benliğini henüz tanımamışken tutup aklını esas alarak Allah-u Teâlâ'nın Zatından ve fiillerinden haber verecek olursa mutlaka büyük yanlışlara düşecektir. Çünkü bu, sınırlı olan akla sınırsız yük taşıttırma işine benzer.

Bu durumda aklın vazifesi nakle yani naklin geldiği, anlatıldığı ve beyan edildiği üzere iman edip teslim olmasıdır.

Aklını naklin önüne geçirmemeli, nakli akıl ışığında anlamaya çalışmalıdır. Bir aklın keşfedemediği hakikati, başka bir akıl keşfeder. Bir aklın idrak edemediği bir malumatı başka bir akıl idrak edebilir. Her bir aklın üstünde başka akıllar olduğunu unutmamamız gerekmektedir.

Aklını en üstün akıllardan görenler, aklıyla her şeyi yapabileceğini yahut her sorunu çözebileceğini sananlar, aklıyla her şeyi anlayabileceklerini zannedenler büyük bir yanılgı içine düşmüş olurlar.

Bazı insanlar kendilerini İslam'a nispet ederler. Kendilerine Kur'an'dan bir ayet veya Sünnetten bir hadis okuyacak olursan o ayet ve hadisi akıllarına ve mantıklarına arz ederler. Eğer mantıklı görürlerse kabul ederler. Akıllarına uymazsa reddederler.

Mesela miras konusunda Allah-u Teâlâ'nın erkeğe iki kadına bir pay verdiğini haber verince itiraz eder ve kabullenmezler. O bozuk ve eksik akıllarınca yanlış gördüklerinden dolayı itiraz eder ve bu durumu kabullenmezler.

Bazı kimselere İslam'da hırsızlık yapan kimsenin eli kesileceği, zina eden kişi evli olursa recm edileceği bekâr olursa yüz sopa vurulacağı, erkeğin adil olması şartıyla dört kadın ile evlenebileceği bahsedilince, bu kimselerin bozuk

akıl ve mantıklarına göre Allah-u Teâlâ'nın bu hükümlerini reddetme yoluna girdiklerini görürsünüz. Bu kimseler akıllarını ilah edinmiş ve tağutlaştırmış kimselerdir.

Allah-u Teâlâ bir ayeti kerimede şöyle buyurmaktadır:

أفرأيت من اتخذ إلهه هواه وأضله الله على علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون

"Hevâ ve hevesini tanrı edinen ve Allah'ın (kendi katındaki) bir bilgiye göre saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi onu Allah'tan başka kim doğru yola eriştirebilir? Hâlâ ibret almayacak mısınız?" [4]

Bazı tür insanlar İslam dinini akıllarıyla yorumlama yoluna giderler. Akıllarını esas alarak dini yorumlamaya çalışan insanlarda farklı yorumlar görmekteyiz. Eğer aklı naklin önüne geçirirsek neredeyse her akıl sayısınca farklı bir din anlayışıyla karşılaşmış olacağız.

Bugün dünya üzerinde aklını, naklin önüne çıkaran ve Kur'an ve Sünnet nasslarına karşı aklını hakem yapanların sapıtmalarını bir kenara koyarsak her birinin farklı bir din anlayışına sahip olduklarını müşahede edebiliriz.

Gerek yaşadığımız coğrafya olan Türkiye'de ve gerekse dünya üzerinde bazı tip insanlar akıllarını Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*in hadisleri üzerinde hakem kılıyorlar, akıllarına uyan hadisleri kabulleniyorlar, akıllarının kabul etmediği hadisleri ise reddediyorlar. Bu davranışlarının sebebi hadis ilmi, cerh tadil, sened, metin tenkidi gibi hadis usulü hakkında bilgi sahibi olduklarından kaynaklanmamaktadır. Tamamıyla akıllarını naklin ve vahyin önüne geçirmeleri ve de hakem kabul etmeleri ve farkına varmadan akıllarını tağutlaştırmalarından kaynaklanmaktadır. Bu davranış; dünya ve ahiret akıbeti bakımından çok tehlikeli bir davranıştır.

Bazı hadisleri bazı âlimler reddetmişlerdir. Reddetme işi hâşâ! Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*e ait olan sözü reddetme anlamında olmamıştır. O gelen hadisin gerçekten Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadisi olmadığına kanaat getirdiklerinden dolayı reddetmişlerdir. Yani o hadisi mevzu *(uydurma)* gördükleri yahut zayıf olduğu için o hadisle amel etmemişlerdir.

Bu muhaddis âlimlerin böyle tavır sergilemeleri doğrudur. Mesela İmam Buhari yahut İmam Müslim yahut İmam Ahmed yahut İmam Malik

(rahimehumullah) gibi Sünnete son derece bağlı ve saygılı olan selef âlimlerimiz belirli kural ve ölçüler dâhilinde hadis tenkidi yapmışlardır. İnşaAllah isabet ettikleri konuda iki ecir hata yaptıkları konuda bir ecir alacaklardır. Ben bu âlimlerden bahsetmiyorum. Benim bahsettiğim başka bir grup insan tipi vardır ki bunlar iki kısımdır;

Bir kısmı mütevatir hadisler dışında gelen hadisleri tamamıyla reddetmektedirler. Diğer kısmı ise hadisleri Kur'an'a ve akıllarına arz ederler. Kur'an'a zıt zannettikleri hadislerle akıllarına muhalif gelen hadisleri reddetmektedirler. Hâlbuki bu insanlar hadis ilminin *"H"*sini bile bilmezler. Hadisleri akıllarıyla reddeden bu kimseler ateşle oynadıklarının farkında bile değiller.

İmam İshak Bin Rahaveyh *(rahimehullah)* der ki: *"Kime Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadisi ulaşırsa ve onun hadisi olduğunu ikrar ettikten sonra reddederse kâfir olur!"*

İmam Süyûtî *(rahimehullah) (Miftahul Cenne Fi İhticac Bissunne)* kitabında der ki: *"Usulde hüccet olan Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in gerek sözlü ve gerekse fiili sünnetini reddeden kişi İslam dairesinden çıkmış ve kâfir olmuş olur."*

İmam İbn-i Vezir, El-Avasım ve'l Kavasım kitabında der ki: *"Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadisi olduğunu bildiği halde inkâr etmek açık küfürdür."*

Âlimlerin bu sözleri gelen hadisin gerçek olarak Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*in hadisi olduğunu bildiği halde reddeden kişiler içindir.

Ancak bazı hadisleri aklına uymadığı için ve Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*e ait olmadığını zannetmesinden dolayı reddediyorsa onun hakkında da bazı âlimlerimiz şunu söylemişlerdir:

İmam Ahmed *(rahimehullah)* der ki: *"Kim Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadisini reddederse, o kimse helak olma durumuyla karşı karşıyadır."* [5]

İmam Hasan Bin Ali el-Berbehârî *(rahimehullah)* der ki: *"Bir adamın hadisleri eleştirdiğini yahut o hadisleri reddettiğini yahut hadislerin dışında başka şeyler istediğini görürsen onun İslam'ından şüphelen. O kimsenin arzularına tabi ve bid'atçı olduğunu unutma! Bir adama hadis getirdiğin zaman hadisi istemeyip Kur'an'ı istediğini duyarsan o adamın içinde zındıklık barındırdığını unutma! Onun yanından kalk ve ayrıl!"* [6]

Bazı İslam fırkalarının doğru yoldan yani Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat yolundan sapma sebepleri arasında akıllarını ön plana çıkarma, bazen farkına varmadan akıllarını ve görüşlerini Kur'an ve Sünnetin önüne geçirme eylemlerinden kaynaklandığını müşahede edebilirsin.

Bu sapma gerek fıkıh konularında, gerek İslami tasavvurlarda ve gerek ahkâm konularında kendini göstermektedir.

Mutezile fırkasının çıkışı, Kur'an mahlûktur fitnesini çıkarıp İslam âlemini boş tasavvurlarla uzun müddet meşgul edip kargaşa çıkarmaları ve bazı âlimlerin bu fitne sebebiyle işkencelere maruz kalmaları bu kabildendi.

Şiiler, Mürcieler, Cehmîler, Cebriyeciler, Kaderiyeciler, Hariciler, Sofular, Eş'arîler ve Mâturîdi'lerin Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten ayrıldıkları bazı yönlerin temelinde akılcılık yatmaktadır.

Akıl çok tehlikeli bir silahtır. Doğru yolda kullanıldığında faydaları büyük olduğu gibi yanlış yolda kullanılınca zararı da bir o kadar büyük olmaktadır.

Maalesef günümüzde bazı Müslümanların görüşlerini veya hocalarının ve cemaatlerinin görüşlerini ayet veya hadisin önüne geçirdiklerini müşahede ediyoruz.

Tekfir bataklığına saplanmış ölçüsüz bazı Müslümanların da, tekfir ahkâmında mantık ve akıl yürüttüklerini sıkça görmekteyiz. Ayet ve hadisleri ashab-ı kiram ve tabiin metodu üzere değil de kendi akıl ve kıyaslarıyla açıklamaktadırlar.

Yine bid'at ehli fırkalar, bid'atlarını doğru göstermek amacıyla Kur'an ve Sünnet üzerinde akıl ve mantık yürütürler.

Ayrıca belamların; tağutları kızdırmamak veya onların yanında makam ve dünyalık elde etmek için ayet ve hadisleri akıl ve görüşleriyle yorumlayarak mana tahrifine gittiklerini görüyoruz.

Ve de toplum nezdinde kendilerine aydın denen karanlıklar içinde yüzen bir kesim var ki, Avrupa kâfirlerine şirin görünmek amacıyla ayet ve hadislerin manalarını tahrif ederler.

Hülasa:

Akıl; Allah'ın dışında ibadet edilen, insanlara kanun ve tasavvur veren bir tağut haline getirilmemelidir. Ayet ve hadisleri aklın değil, aklı ayet ve

hadislerin hizmetine sokmalı, aklımızı nakle göre şekillendirmeliyiz. Allah-u Teâlâ'nın doğru dediği doğru ve yanlış dediği yanlıştır. Bizlere, bilmediğimizi öğreten Allah-u Teâlâ'ya karşı bilgiçlik taslamaktan yine Allah'a sığınmalıyız. Allah-u Teâlâ kimleri doğru yola ilettiyse onu saptıracak yoktur. Kimi de saptırdıysa onu doğru yola iletecek yoktur.

Ashab-ı kiram teslimiyetçi bir milletti. Bizler de maalesef akılcı ve bir o kadar da ukala bir milletiz. Bir kavim kendi nefislerindeki kötülükleri düzeltmedikleri müddetçe Allah-u Teâlâ onları düzeltmez. Rabbim cümlemizi aklımızın kötülüklerinden muhafaza eylesin. Aklımızı sürekli doğru yerde kullanmayı nasip eylesin. Âmin.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah-u Teâlâ'ya hamd etmektir.

---

1 - Âl-i İmran Sûresi 190

2 - Mülk Sûresi 10

3 - Ebu Davud

4 - Casiye Sûresi 23

5 - Müsned

6 - Şerh Es-Sünneh *(shf 113)*